

SPOLEK ŘIMBABA, o. s. – VZNIK, CÍLE, ČINNOST

Vážené dámy, vážení pánové,

naše vystoupení je prezentací našeho spolku. Spolek nese název „Spolek Řimbaba o. s.“ (dále jen Spolek). Název vznikl ze sídla Spolku v pronajatém areálu bývalého dolu Řimbaba ve Vysoké Peci, bývalé hornické obce Bohutín, západně asi 3 km od Březových Hor.

Poprvé se objevuje jméno Řimbaba až v podrobném katastrálním popisu tzv. Josefovského katastru z roku 1789. Po sto letech se jméno Řimbaba vztahuje již jen ke skalnatému návrší nad mělkým údolím Litavky, délky asi 500 m, šířky asi 150 m. Přes malé rozměry přitahovala tato skála pozornost již od středověku, nepochybně od počátku 13. století. Příčinou bylo stříbro. V letech 1702-5 postavila obec příbramská na Litavce pod Bohutínem vysokou pec na zpracování železných rud, které zde byly těženy ve značném množství.

V souvislosti s rozvojem těžby stříbrných rud na Příbramsku byla zvýšená pozornost v první polovině 19. století věnována i okolí Bohutína. V roce 1841 počala báňská správa vyklízet starou štolu Božího požehnání pod Vysokopeckým rybníkem. Zároveň byl v místech staré pinky bezprostředně sousedící se štolou vyražen asi 45 m od ústí štoly světlík (Lichtschant). V prvním čtvrtletí roku 1843 byla zaražena v nejvyšším místě řimbabského návrší v nadmořské výšce 559 m kolmá šachta nazývaná po svých předchůdcích dolem Božího požehnání (Seegen Gottes Schacht). Důl byl ale vždy nazýván šachtou na Řimbabě nebo Řimbabou, též Řimbák. Důl Řimbaba byl postupně hlouben na úroveň 9. patra do konečné hloubky 270 m s pěti obzory (1 štolové patro, 2.3.7. a 9. patro v hloubkách 31, 90, 126, 211 a 270 m.) V roce 1900 došlo k úřednímu uzavření dolu. Do té doby zde bylo vyraženo 5840 m chodeb. Jáma byla zatopena a byl ponechán pouze jámový stvol od dědičné štoly na den. Posléze byla spjata s hlavním dolem bohutínského revíru nazývaného postupně Vysokopecký důl, Důl korunního prince Rudolfa, Důl generála Štefánika, Důl Bohutín II a nakonec Důl 25. Únor. Nejpoužívanějším jménem zůstala Rudolfska. V roce 1949 byly oba doly propojeny a jáma Řimbaba sloužila jako větrací cesta. Po roce 1953 byla předána Střední průmyslové škole horní v Příbrami. Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let tu ŠPŠHG končí. Od roku 1992 slouží jáma jako revizní a přístupová cesta do dědičné štoly na úrovni 2. patra v hloubce 90 m. Dědičná štola odvodňuje Bohutínský a Březohorský revír, v dosud nezrušeném chráněném ložiskovém území Březové Hory - Vysoká Pec, v celkové délce okolo 20 kilometrů a ústí na den u Trhových Dušníků.

Spolek vznikl na základě dohody skupiny ustavujících členů na přípravné schůzce dne 20. 1. 2006. Členové skupiny se dohodli na přípravě stanov a všech dokumentů k registraci občanského sdružení na Ministerstvu vnitra. Stanovy byly registrovány a Spolek de jure ustanoven Ministerstvem vnitra dne 20. března 2006. První ustavující valná hromada, de facto, v souladu se zákonem č.83/1990 Sb., o

sdužování občanů, byla svolána a uskutečnila se dne 31. března 2006. Ustavující valné hromady se účastnilo 11 zakládajících členů. Valné hromady, v souladu se stanovami, se uskutečňují pravidelně každý rok. Na ustavující valné hromadě byl zvolen starostou Spolku ing. Luboš Mandík a současně 5ti členná rada sdružení. Vzhledem k tomu, že se nacházíme na živé šachtě a svojí činností se dotýkáme hornické činnosti podle zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě ve znění pozdějších předpisů, požádal Spolek o vydání oprávnění k hornické činnosti (HČ) a činnosti prováděné hornickým způsobem (ČPHZ), ve smyslu ustanovení § 5 odst. 2 citovaného zákona. Oprávnění k HČ a ČPHZ bylo vydáno OBÚ dne 9.6.2006, pod č.j. 133/2/96, v rozsahu činnosti § 2 písm. b), c), d) a e) a § 3 písm. a) citovaného zákona v souladu s rozsahem činnosti odpovědné osoby závodního dolu ing. Josefa Kováře, nositele osvědčení odborné způsobilosti vydaného ČBÚ Praha dne 31. 1. 1996. Závodní dolu ing. Josef Kolář se písemně zavázal vykonávat pro Spolek funkci závodního dolu dne 22. 5. 2006.

Z dosud uvedeného vyplývá, že Spolek od svého právního vzniku registrací na MV během dvou měsíců vznikl i fakticky a splnil všechny zákonné požadavky k tomu, aby mohl vykonávat činnost, kterou zakotvil do svých stanov.

Za tři roky, v roce 2009, se Spolek stal členem SHHS ČR (Sdružení hornických a hutnických spolků České republiky), když už před tím, se účastnil akcí, které zajišťovaly jiné hornické a hutnické spolky a současně je zval na své akce.

Tak vznikl v bývalém regionu královských horních měst Příbrami a Březových Hor třetí hornický spolek, vedle Spolku Prokop s nejdelší tradicí a Cechu příbramských horníků a hutníků, se zaměřením na zachování hornických tradic a nejen jich.

V současné době má náš Spolek 32 členů (Někteří z nich jsou absolventy SPŠHG a na Řimbabě se poprvé setkali s hornickým řemeslem v praxi.), což je trojnásobek od doby vzniku a současně má celou řadu příznivců, kteří o členství projevují zájem. Spolek spolupracuje s Obecním úřadem Bohutín a je přesvědčen, že tato spolupráce by mohla být ještě užší, ale k tomu je potřeba vůle a větší zájem zastupitelstva obce, které Spolek svou činností pomáhá prezentovat region v povědomí široké veřejnosti.

V souladu se Stanovami Spolek vyvíjí svoji činnost k vyhledávání dokumentace a záchraně hornických památek a tradic. V širším kontextu se zabývá i regionálním zemědělstvím a sakrálními historickými stavbami protože v regionu byl výkon hornické činnosti vždy spojován se zemědělskou činností, a proto bývali zdejší horníci nazýváni „kovozezemědělci“. Samotná dřina v podzemí těžko uživila mnohočetné rodiny, a proto skoro každý horník měl k obživě i malé hospodářství.

Cílem Spolku je iniciovat a založit malé regionální museum s hornickou a zemědělskou tematikou, propojit obě zcela odlišná odvětví, která živila naše předky, připomínat a oživovat hornickou minulost obce Bohutín a uchovávat hornické památky.

K naplnění těchto cílů Spolek postupně shromažďuje sbírku předmětů užívaných v regionu jak v hornictví, tak v zemědělství. Z historického dolu se zachovala jáma se šachetní budovou a ocelovou věží, objekty strojovny, novějšího sociálního

zařízení a bývalého erárního bytu. Dominantou je hornická kaplička zaznamenaná již v době zaražení jámy Řimbaba, nově sanovaná a vysvěcená, s automatickým zvoněním. Přestože se řada objektů nedochovala (původní žentour, letní prádlo, kotelna pro pohon parního stroje) tvoří stávající objekty zajímavý celek hodný záchrany. Vzhledem k svému cíli, založení regionálního muzea, inicioval Spolek, ve spolupráci s obcí, žádost na DIAMO s.p., o.z. SUL Příbram, vlastníka nemovitosti, o bezúplatný převod areálu dolu Řimbaba do majetku obce Bohutín. Současná činnost Spolku je tak zaměřena na údržbu, zvelebování areálu a zejména shromažďování budoucích exponátů.

V současné době je zpřístupněn hornický byt, je zpřístupněna, z údolí říčky Litavky, v sousedství zahrádkářské kolonie, štola „Boží požehnání“, asi z roku 1769, délky 330 m, končící v úrovni prvního „štolového“ patra u jámy Řimbaba. V 45 metrech od portálu štoly je obnovený šibík „na den“. K jejímu zpřístupnění zde musely být realizovány tyto práce: Výkop sondy pro zjištění průběhu štoly a jeho následné zaskružení a zajištění, odstranění záhozu štolového ústí, odstranění uzavírací hráze, odvodnění prostoru, vyzmáhání prvního závalu pod zahradním domkem a zajištění stropu štoly, zpřístupnění a kompletní odtěžení zásypu světlíku, kompletní vystrojení hloubení světlíku, zabezpečení jeho ústí a překrytí tohoto stylovou dřevěnou stavbou. Dále čištění od masivních nánosů bahna a opadaného materiálu, vyzmáhání rozsáhlejších závalů v prostoru staré šachtice a následné zajištění stropu chodby. Obě stará hloubení byla již dříve zasypána v plném profilu, nemusela být tudíž zajišťována a konečné zprůchodnění v celé délce 330 m až na 1. patro dolu Řimbaba. Poslední prováděné práce představovaly definitivní vyřešení odvodu vytékajících vod, vybudování skutečně důstojného štolového portálu a zajištění vstupu včetně terénních úprav jeho okolí. Vydřevila se nejkritičtější místa štoly, potřebné úpravy pro snadnou chůzi a dokončila se přístupová cesta k portálu. To jsou tedy akce provedené na staré štole téměř 150 roků po jejím posledním uzavření.

V areálu dolu je umístěna expozice moderní hornické techniky. Dále se na povrchu dolu nachází sbírka starého zemědělského nářadí a technické prostředky. V bývalé strojovně je shromážděna expozice kopií starých důlních map, dokumentace a dobové fotografie z regionu, používané nářadí nejen z obou základních činností, ale i z činností souvisejících shromážděné z pozůstalostí občanů obcí Bohutín, Vysoká Pec, Havírna, Tisová, Kozičín a dalších. K porovnání jsou vystaveny nové dokumenty připomínající i současnost. Nejnovější exponáty jsou repliky ústí šachtice na den, pražírny a pece z počátku 14. století. Jelikož o technologii používané v té době (jedná se o dobu první písemné zmínky o hornictví na Příbramsku 1311) neexistují dostupné a věrohodné informace byly pro zmíněné repliky použity značně zjednodušené podklady z práce G. Agricoly, zrekonstruované podle kreseb, které byly Spolku z badatelské činnosti k dispozici.

Jak už jsem zmínil „badatelská činnost“ je další aktivitou spolku. Tento honosný název „badatelská činnost“ je zcela na místě. Spolek spolupracuje se Státním archivem, Okresním archivem v Příbrami, jehož ředitelka je členkou našeho Spolku a Archivem státního podniku DIAMO s.p., SUL Příbram na bývalé š. č. 15 UD

Příbram, který obsahuje archiválie i bývalého státního podniku Rudné doly Příbram, jejichž součástí byl i důl Řimbaba. Nakonec i zde si můžete prohlédnout práce Františka Stehlíka „Hornická historie Řimbabského návrší“, „Lokalizace rodného domu Jana Antonína Alise“ a „Drobné sakrální stavby farnosti v Bohutíně“ u kterých zdůrazňuji jejich vzácnost tím, že obsahují pouze renomovanými historiky ověřené skutečnosti, žádné dohady, báje a pověsti jiných autorů písčících o regionu Příbramska. Práce si můžete nejen prohlédnout, ale i odnést, když adekvátně odměníte Spolek k úhradě nákladů na jejich pořízení, ne menším třiceti korun. Od letošního roku Spolek Řimbaba rozšiřuje svoji publikační činnost o vydávání literárních prací regionálních autorů, v našem případě začínáme výběrem dosud neznámých povídek Františka Zpěváka autora knihy "Havíři". Podle zájmu o podobná díla budeme v budoucnu pokračovat.

Současně nelze nepřipomenout, že Spolek každoročně pořádá setkání čarodějnic regionu s ohněm a občerstvením v areálu dolu Řimbaba. V obci a stejném areálu připomíná průvodem Bohutínskou pouť spojenou vždy s otevřením nějaké nové expozice s účastí členů i jiných hornických spolků. V prosinci pořádá Spolek Mikulášskou nadílku ve štole bývalého dolu Štěpán v Bohutíně, a to nejen pro děti členu Spolku, ale i pro širokou veřejnost, a pro stále se zvyšující zájem se nadílka protáhla již na několik dní s turnusy po hodině.

Nesmíme zapomenout, že v hornickém bytě se s veřejností ze širokého okolí, po několik dní setkávají členové Spolku o Velikonocích, spojených s ochutnávkou dobových pamlsků i skromného jídla, které s láskou přinesou, ale i připraví na místě a uvaří členky a členové Spolku, v nové replice dobové pece postavené členem spolku. Ještě krásnější jsou v hornickém bytě několikadenní oslavy Vánoc, opět s pochoutkami, cukrovím, koledami, výstavou hornických betlémů od místních občanů, ale i od členů Spolku. I na Vánoce přicházejí občané regionu s dětmi a jejich pochvala je největší odměnou pro ty jenž oslavu připravují.

Spolek vede svoji fotokroniku, která za krátké období činnosti má již několik dílů, udržuje a zkrášluje obrazy a dobovými předměty spolkovou místnost v šachetní budově, kde se mohou členové spolku pravidelně ve čtvrtek setkávat, ale hlavně v sobotu ve spojení s pracovní činností. Některé členy Spolku potkáte na Řimbabě denně.

Spolek provozuje svoje webové stránky, živé, pravidelně doplňované a poměrně velice hojně navštěvované, které velmi dobře informují zájemce o cílech, zaměření a faktické činnosti spolku – adresa je: www.rimbaba.cz

Splnění našich cílů cítíme jako svoji povinnost k našim předkům, kteří nezměrnou dřinou mnoha generací tento domov budovali a přes veškerou bídu a protivenství velice milovali.